

... אורחים אלה מבקשים לראות בעינים כתביעת משלהם, המביע את הגיגיהם וסיפוריהם, של אלה שהם שומעים אודותם ורואים אותם בעליבית על המרפסות של מנגד... כתב זאב אלטגר, עורך ידיעות רמתגן, בטאון החצר של אברהם קריניצי, אחרי שבועיים ענה לו על כך אחד בשם "ד. מגיב" מעל דפי הירחון בעבודה, בטאון החצר של מועצת פועלי רמתגן וגבעתיים: "המרפסות ברמתגן הן באמת סמוכות אלה לאלה כל כך, בניגוד לכל כלי הבר-נייה האלמנטאריים, עד שבעל כורחו נאלץ לראות כל אורח את נעליהבית של שכנו." מלחמת העתונים של סיעות הימין וסי-עות השמאל מתנהלת ברמתגן כבר שנים אחדות. אחרי שכל מאמציהם של צירי ה-שמאל במועצת העיר להפסיק אחת ולתמיד את הופעת בטאונו האישי של קריניצי — היוצא לאור בלמעלה מ-20 אלף טפסים ומתחלק חנם לכל משלמי המיסים בעיר — עלו בתוהו, החליטה מועצת פועלי רמתגן לצאת למערכת-נגד. היא הקימה והוציאה לאור את בעבודה, העתון המתחרה. בעבודה וידיעות רמתגן הפכו מאז לשני צידיה של מטבע אחת. בשעה שבידיעות רמתגן נדפסים עשרות מכתביהעצה ה-תובעין להרחיב את הבטאון ולהפכו לר-שבועון, מוצף בעבודה במכתבי-זעם התוב-עים להפסיק מיד את הוצאת ידיעות רמת-גן "על חשבון משלם המיסים".

הפלא של פלג. תמורת מיסיהם היי-בים אורזי רמתגן לסבול שני בטאונים מטופשים בבת אחת. "הפלא של פלג" מכריז כותרי רעשית בידיעות רמתגן ומספרת על גביע שנמסר למשרתת רמתגן, אחרי שהצליחה בתחרות קישוט פירות ה-תחנה. "משרתת רמתגן זכתה בגביע עבור הצטיינותה בקישוט התחנה ביום העצמ-אות." מתמוגג אלטגר שדאג לשבץ סידרת תמונות סרת-ערך, בתוכה נראה כמובן גם קריניצי בכבודו ובעצמו, "זהו הפלא של פלג". "השליח לחבב את שטריו על ה-ציבור".

לעומת פלג, גיבורו של אלטגר, יש לזויד אביון, לשעבר מערבי בטאון הרפש רמתגן והיום דובר מועצת פועלי רמתגן, גיבור רים משלו: "ביקור מרוכז הן מבחינת ה-הרכב האישי והן מבחינת תוכן הדברים שרושמעו בו, היה ביקורה של החערה ה-מרכות של ההסתדרות בבית המועצה", ה-דיע בעבודה המעיד על עצמו: "קראי יותר, מעניין יותר, יפה יותר, לוחם יותר".

משלם המיסים הרמתגני הוא סבלני מאד, אך אם הוא משלם מיסים גם להסתד-רות העובדים הכללית, הוא סבלני כפליים.

דת

קול אמון וקול כלה

בין שאר הבעיות, שדויד בן-גוריון, בתו-קף תפקידו החדש כשר הדתות, היה צריך לפתור בשבועות האחרונים, היתה גם בעיה שהובאה בפניו עלידי אורח חפאי. "כבוד שר הדתות", כתב האישי לבן-גוריון, "על פי תקנות הדיון בבתי-הדין בארץ-ישראל, שיצאו בהוצאת הרבנות והועד הלאומי לפני קום המדינה, חובה לפרסם בעתונות כל רישום לנשואין... אולם באופן מתמיח נמסרים הפירוטומים הנ"ל באופן קבוע ל-ענוני המפלגות הדתיות בלבד, כך שקרובי הנרשמים לנשואין, שאינם קוראים עתונים דתיים, אינם יודעים על כך בכלל. בקשתי היא שתפעל לשינוי ההפליה של העתונים היומיים הבלתי-דתיים".

האישי שחתם על המכתב לשר הדתות, אליעזר בוכני, לא היה בעל מניית בעתון יומי, או סוכן מודעות שקיחה להיבנות מ-פירוטום מודעות נישואין. הצעיר החיפאי בן-הגן, יליד מקסיקו סיטי, בוגר בית-הספר מכס פיינ וסמל קשר בחטיבת יפתח במלחמת העצמאות, היה חבר ותיק בליגה למניעת כפייה דתית בישראל, שפעלה לפני חמש שנים. כשהשתתפו פעולות הליגה, לא השתתף בוכני, החל לנהל מאבקים פרטיים (המשך בעמוד 8)

* יואב פגל, לשעבר מפקד מחוז תל-אביב, התפייס רק לאחרונה עם קריניצי. פגל טען כי משרתת רמתגן נתונה למעשה למרותו של קריניצי וכי הוא, מפקד המ-חוז, אינו שולט על התחנה. אחרי שיתלו-ותויו של פגל לא נתקבלו במטה הארצי באוזן קשבת, הכריז מלחמה על קריניצי, טירב לשתף אותו פעולה בשום ענין.

האישי אשר הכין כתב-אישום חריף נגד

אברהם קריניצי

סולידאריות ולהגיש עזרה לרוסיה. כנציג השומר-הצעיר באגודה זו השתתף באירגון תרומה בצורת ארבעה אמבולנסים מטעם ה-ליגה לצבא האדום. כשיצאו האמבולנסים בדרום לטהראן, כדי להימסר לידי הסובייטים, לא נמצא מקום לכהן במשלחת הרשמית, שבראשה עמד דויד רמז. כהן לא ויתר. הוא התנדב כנהג פשוט, הטיע את אחד האמבולנסים, הגיע לאיראן, בשובו פירסם בהוצאת הקיבוץ ה-ארצי חוברת — עם האמבולנסים לטהראן. בתפישתו המארכיסטית האדוקה, ובנאמך נותן ל"מולדת הסוציאליזם", לא נבדל אה-רון כהן ממאיר יערי ומשאר חבריו בצמרת התנועה. תרומתו המיוחדת, בעלת הערך ה-היסטורי, היתה בשטח אחר: כשטח הערבי, בשטח זה דגל השומר-הצעיר תמיד בקו דו-לאומי, שהתכוון להפוך את ארץ-ישראל למדינה מאוחדת, בה יהיו היהודים והער-בים בשיתוף ובשוויון.

אולם לגבי השומר-הצעיר היתה נקודה זו תמיד משנית לעומת העיקר: האורייניציה על בריית-המועצות.

לגבי האישי הרגיל בשומר-הצעיר היתה ההשתלבות בעולם המהפכה" העיקרי, ואילו ההשתלבות במורח הערבי רק המשך תיאור-י. מכאן נבע הפער המורח שבלט תמיד בין ההלכה לבין המעשה של השומר-הצעיר בשטח זה.

מבחינת זו היה כהן שונה מאד. רעיון ההשתלבות עם הערבים היה אצלו בחוקת כורח לאומי חיוני בפני עצמו. כמו חיים

מעטים שמו לב במיוחד לידיעה קט-נה, שהופיעה לפני חצי שנה במרור תצפית של העולם הזה (1081). נוסח הידיעה: "ספר שינוור ערטה: מחקר של אהרון כהן, הערביט הוותיק של מפ"ם, איש קי-בוץ שטר-העמקים, על הנסיונות שנעשו ב-דור האחרון להגיע לכלל שלום עם הערבים. בספר, שיופיע בעוד כמה חודשים, יוכיח כהן כי במקרים רבים גילו מנהיגים אה-ראיים של ערביי ארץ-ישראל נכונות להגיע להסכס-קבע מתקבל על הדעת, אך נדחו בכל המקרים על-ידי צמרת הסוכנות היהודית, בעיקר בהנהגת בן-גוריון".

אולם היו כמה אנשים במדינה שידעו זה, במידה שלא היתה ידועה להם קודם לכן, עזרה בלבם תגובה חזקה. הם ידעו כי ל-אהרון כהן יש מה לגלות, וכי גילוייו עשויים לשפוך אור חדש לגמרי על פעולות ביגיי ותבריו בדור האחרון. לא היה זה ענין עיוני מדעי גרידא. לגבי אלפי קוראים רציניים, יכלו גילוייו של אהרון כהן להיות פצצה, שיכלה לשנות באופן מהפכני את יחסם לדרכו המדינית של ביגיי. השבוע נסתבר כי ספרו של אהרון כהן לא יופיע, אף שהגיע לשלבי הסופיים. אכן כבדה מאד נגולה מלבם של כמה וכמה אנשים מרכזיים בצמרת המדינה.

התנגשות עם ביגיי

תכונה העיקרית של אהרון כהן מתגלה בעובדה הפשוטה שמעטים למדי האנשים, מחוץ למפ"ם, המכירים אף את שמו. חשיבותו לא התבטאה בעולם הכות-רות מרעישות בעתונות. היא התבטאה בהשפעה מכרעת מאחורי הקלעים, אם בצו-רת גיבוש רעיונות ואם בצורת פעילות שקטה ועקשנית.

כשם שמעטים הכירו את שמו של מרדכי אורן, לפני שהפך גיבורה של האשמת-רי-גול מבוימת שעוררה רעש עולמי, כן מכי-רים כיום מעטים את שמו של כהן.

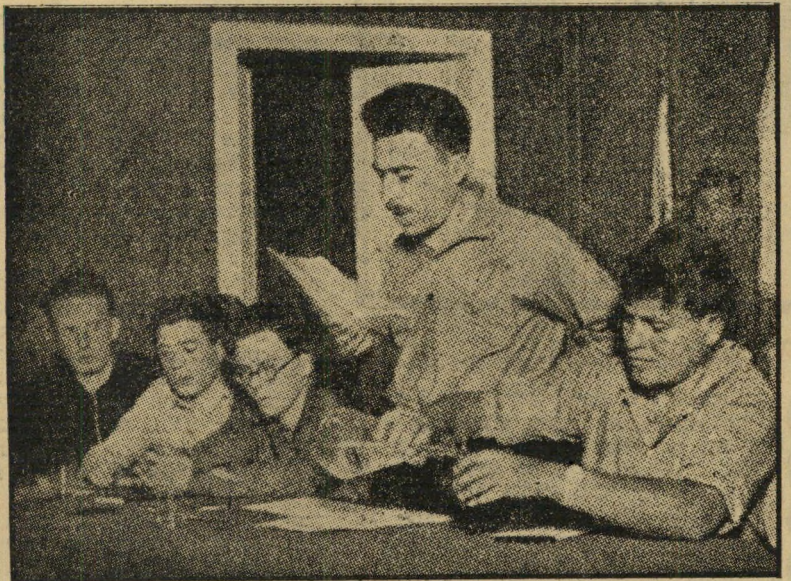
אהרון כהן הוא אחד המייסדים של תנו-עת השומר-הצעיר. האישי, המתקרב עתה לגיל ה-50, נולד בכסרביה, היה מנהיגה הרוחני של תנועתו ברומניה. כמעט בכל התנגשות הראשונה בינו לבין דויד בן-גוריון, כי אחרי שנבחר כהן כמזכיר מוע-צת-הפועלים במקום, פרצו במקום שביחות אחדות, שעוררו את מורת רוח צמרת ההס-תדרות. מזכיר ההסתדרות, דויד בן-גוריון, חש למקום כדי לשכנע את הפועלים לנקוט בקו מתון יותר. אולם מזלו לא האיר לו: הפועלים התקבצו מסביבו, אימו עליו, כמ-עט התקיפוהו גופנית.

ביגיי לא שכח מעולם כי אהרון כהן עמד אז מהצד, לא התערב לטובתו. כהונתו במגידאל לא ארכה ימים. גרעין עין-השרון התישב בשער-העמקים. כעבור זמן נאלץ כהן לעזוב למשך כמה חודשים את המשק, כדי לארגן את עליה ב' ממור-לדתו הרומנית.

מלחמה באנשי הש"י

בתנועה, שהיתה תמיד דוקטרינית מאד, היה אהרון כהן הדוקטרינר בה"א הידיעה. הוא היה מארכיסטיט מושבע, חדור אמונה כי מלחמת-העמדות היא מצותה הדור, וכי עמיד האנושות תלוי במחנה המהפכה, וכי הנהגת יוסף סטאלין, בין השאר הצטיין כהן בפעילותו למען ליגה זו, אגודה שקמה בישוב למחנה הפ-לישה הנאצית לבריית-המועצות, כדי להביע

חוג האיחוד, תנועת השומר-הצעיר, מפלגת פועלי-ציון שמאל (שהיתה או עצמאית) וכמה מאות אישים בודדים. בתור שליח הליגה ניהל משאומתן עם מאות אישים ותוגים ערביים, התראה עם מיטב המדינאים של המרתב, כמעט בכל פעולותיו אלה ה-ת-נגש באופן ישיר עם הקו של יושבראש הנהלת הסוכנות היהודית, דויד בן-גוריון, ושל בני-טיפוחיו הצעירים, שהשתלטו על ה-מחלקה המדינית בסוכנות ועל הש"י בהגנה. בפעולתו למען הליגה — ובתפקיד המק-ביל בתנועת השומר-הצעיר עצמה — היה דינאמו. היה זה הוא שאירגן את הסמינר הראשון של פעילי השומר-הצעיר ללימוד השפה הערבית, בכפר הדרוני עוספיה, בו השתתף הוא עצמו, יחד עם אליעזר בארי, יוסף ואשיץ ושאר פעילי המפלגה בשטח הערבי. כעבור שנים אחדות, עוד לפני קום המדינה, אירגן הוא את הסמינר הראשון לצעירים ערביים בנצרת, הקנה שם לנוער ערבי בפעם הראשונה את רעיון שילוב ה-תנועות הלאומיות של הערבים והיהודים. היתה זו פעולה שהניבה פרי חי, בצורת עשרות צעירים שגילמו בעצמם את רעיונו של כהן. הם יכלו להשפיע ברחוב הערבי, מפני שהיו בעצמם חדורים בגאווה לאומית ערביה, בה בשעה שתמכו בברית עם ה-ישוב הערבי. רוסטום בסטוני, חבר הכנסת השנייה, שחישמל את מכבר את ועידת-פלור-רנץ בנואם מלהיב, הוא אחד האנשים זקופי-הקומה שגדלו במשתלתו של אהרון כהן. אולם פיסגת הצלחתו האישית של כהן

אהרון כהן (קיצוני משמאל) יושב ליד מרדכי אורן בועידה העולמית הרביעית של תנועת השומר-הצעיר, אשר נערכה בפופאדא, בשנת 1935. מימין נראים בתמונה יעקוב חזן ומאיר יערי.

מייסדי המפלגה

אלוזורוב, האמין כי עתיד הישוב תלוי בניצירת מיוזג בין התנועה הלאומית העב-רית לבין התנועה הלאומית הערבית. כהן לא חשב רק על התקרבות אישית בין יהודים וערבים בארץ-ישראל, וגם לא רק על השתלבות עברית-ערבית כוללת. תרומתו הרעיונית המיוחדת היתה יצירת תיאוריה מגובשת, שהכירה בקיומה של אומה ערבית מיוחדת בפלסטין, הוא האמין כי שיתוף-פעולה בין אומה פלסטינית זו לבין הישוב העברי אינה רק אפשרית, אלא גם תנאי מוקדם לכל השתלבות כללית בעולם הערבי. תיאוריה זו היתה האם ה-רוחנית לרעיון החדש של הקמת פרדציה המורכבת ממדינת ישראל וממדינה ערבית פלסטינית עצמאית בשטח ירדן.

במשך עשרות שנים פעל כהן בכיוון זה. בשם השומר-הצעיר עזר להקים את הליגה להתקרבות ושיתוף יחודי-ערבי, שכללה את

ההנהגה היהודית היתה מכשיר

עם אחרת יצר אהרון כהן כותרות עתונאיות שמנות. היה זה ביום ה-16